

DISSERTATIO THEOLOGICA,
 DE
**STATU PURORUM
 NATURALIUM,**

Quam

Adprobante Max. Rev. Facult. Theologica
 In Reg. Acad. Aboënsi,

PRÆSIDE

VIRO Maxime Reverendo atque Amplissimo,

D. N. JACOBO GADOLIN,

S. S. Theol. DOCT. ac PROFESS. Reg. & Ord.

Reg. Acad. Scient. Svec. MEMBRO,

Publico Examine Modeste Committit

AUCTOR

Mag. MICHAËL AVELLAN,

Choralis ad TEMPL. CATHEDRAL. Aboëns.

Et ad Reg. ACAD. Ibid. Theol. Docens.

In Audit. Superiori Die VIII. Aprilis, Anno repar. salut.

MDCCLXIX.

Horis ante meridiem solitis.

ABOË, Impressit JOH. CHRISTOPH. FRENCKELL.

DISSERTATIO THEOLOGICA
DE
STATU PURORUM
NATURALIUM.

Eπεισο αυτω Φυσει αναμαρτητων και θελησει αυτηξιστοι' ανα-
μαρτητων δε Φημι, κα ως μη επιδεχομενοι αμαρτια, μοιου-
σαρ το θειον αμαρτιασ ιστι ανεπιδακτων, αλλ κα ει τη Φυσει το α-
μαρτιασ ιστι οχουσα. **DAMASCENUS.**

In dubium licet vocari vix queat, quod docet SALOMO inter Monarchas celebratissimus, hominem a DEO *rectum* esse creatum (a); multiplex tamen & ita jam tortuosum esse deprehendimus humanum ingenium, talesque sinus & animi humani recessus, ut latebras ejus exquirere, impossibile potius, quam difficile, jure meritoque existimetur. Non sane absque gravissima ratione dixerat Propheta: (b) עַקֵב חַלֵב טַחֵל עֵקֶב: וְאִשׁ הָרָחֵם מִי יִרְעֶנּוּ. Indolis istius a primæva diversæ; immo eidem profus adversæ causam & originem ut luculenter satis demonstrat Sacra Scriptura; ita quæ sanæ quoque rationi eam non plane incognitam esse, sva- dent argumenta, plura sunt haud certe contemnenda (c). Experientiam si solum consulamus, ipsa quemlibet vel ad se ipsum vel ad alios adtendentem, de existentia corruptionis ita convincet, ut trito huic Ebræorum: אֵין צִיּוּן רֵאִיָה לְמַפּוֹרְסִים *non egent probatione, quæ publice nota sunt* (d), in hac quæstione lubens locum concedat. Quæ autem ex communi quam indigitamus labe filiorum Adam profluunt mala, multa sunt & varia. Horum neutiquam minimum est, multiplex illa sententiarum, in rebus salutem generis nostri concernentibus varietas, multæque hinc ortæ animorum disjunctiones & dissidia, quæ Ecclesiæ Christi misere quassatæ immedicabilia infllexerunt vulnera. Eo certe redacti sumus, ut majorem usum præstitisse censendi sint, qui in enodandis atque discriminandis doctrinarum Theologicarum divortii; quam qui in conciliandis atque conjungendis discrepantium animis, operam collocarunt (e). Hi *ἐπεσφύρισται* sæpissime aut manifestam adtraxerunt culpam, aut famæ saltem periculum subierunt. Frustra

enim est, verum cum falso, justitiam cum iniquitate, lucem cum tenebris, Christum cum Belial, combinare velle (f). Summis hanc ob causam jure effertur laudibus, Philippus Melanchton, utut cætera facilis, quod in comitiis Augustanis, adversariis, qui non parum de sua sententia remisisse videri volebant, utque ille & socii de sua quoque remitterent jure quodam quasi postulabant; se nihil de alieno i. e. sententia DEi revelantis largiri posse, & ne latum quidem pilum abs se quoad doctrinam concessum iri, circa ceremonias licet non esset difficilis, una cum sociis graviter responderit (g). Hæc animo volvi quemadmodum merentur, ita de dissensu in iis quæ fundamentalia sunt, in primis diligenter observari debent. In his enim doctrinæ sacræ capitibus, tanto convenit nobis esse cautiorebus, quanto majus inde provenit malum, si forte error aliquis irrepserit, qui ubi semel est admittus, latius serpit, & incrementa sumit. Quæ quum ita sint, dissertatione hacce, quæ jam tuis L. B. subjicitur oculis, devia illorum, qui doctrinam de imagine DEi homini primitus concessa tradentes, nescio quæ *pura naturalia* venditare solent, divina adfulgente gratia paucis monstrare, operæ pretium duxi. Neque enim fundamento caret sententia בן סירא Scriptoris Rabbini, ob antiquitatem non minus quam doctrinarum quas proposuit utilitatem, inter suos clari & laudati: אדם צריך לירוע הדברים הרעים בענין שירע: הוה לתרוקן מהם: i. e. *Homo debet scire res malas ut sciat recedere ab eis* (b).

(a) Eccles. VII. 29. (b) Jer. XVII: 9. (c) Observatu digna sunt, quæ tradit Hesiodus de duplici, bono scilicet, & malo animi humani impetu canens:

Οὐκ ἄρα μᾶλλον κτὴν ἐρῶν, ἢ καὶ ἀλλ' ἐπὶ καίαν σοὶ δοῦναι &c.

Plus quam ritum est illud Ovidii: *video meliora proboque* &c.

Huc

Huc quoque pertinent illa gentilium effata, quibus *ingenitam cunctis malitiam*, & *cum cum crimine se natos conquesti sunt, naturamque non esse creatam cum malis* diciturunt; de quibus vid. Diss. de lapsu gen. hum. in quantum ex lumine naturæ constat Auct. *And. Tötterman* habit. Aboæ d. XIX. Jan. MDCCLX. (d) Vid. Buxtorf. filii Florileg. Ebraicum, Basil. A:o MDCXLVIII. (e) Hic probe observandum existimo, audiendos quidem non esse Henotisos istos Doctores pacificos, qui nescio quo ardore ducit Syncretismum promovere student. Multo magis rejiciendi sunt Patroni *Theologiae* istius *comparativæ* quæ recentiori demum ævo efficta, & *Theologiae absolutæ* prout loqui amant; opposita, nil nisi crassos continet errores, taliaque alit monstra, qualia spiritui Fanatico suam debent originem. Conf. B. *Joh. Conr. Danhaveri Mysterium Syncretismi detecti & proscripti*, *Jo. Wolfgang Jageri Examen Theologiae novæ*; nec non *Jo. Christ. Kæcheri Conspect. Theolog. univ. &c. Sect. XIV. Cap. IV. Theologiam tamen Irenicam* ejusque filiam *Theologiam comparativam* veri nominis, sanoque sensu sumtas, tantum abest improbemus, ut potius eo majori studio colendas existimemus, quo certius inter desiderata adhuc in civitate Christiana referri debent. Neque quin mandatum illud divinum Zach. VIII. v. 16. כִּבְרוּ אִמַת אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְיָמַשְׁטוּ שְׂלוֹם vaticinium Es. IX. 6. verbaque Apostoli Eph. IV. 3. suo modo huc adplicari queant, dubitandum cum laudato *Kæchero* arbitror. (f) 2 Cor. VI. 14. 15. (g) *Teste Frid. Rappolt in præf. Scrutinio Religg. B. Hieronym. Kromayeri præmissa*. Conf. etiam *Consil. Theolog. Wittebergens. Part. I. Tit. III. p. 209 Art. IX. contin. Consilium Philippi ad Pastores & ministros Ecclesie Norinbergensis de concordia*. (h) Vid. *Mich. Neandri Apophtegmata, oracula, proverbialia ac Sentent. vett. Hebb. &c. Conf. Joh. Buxt. Bibl. Rabbin.*

§. II.

De Statu purorum naturalium 'apud omnes fere; quorum dogmata Theologica ordine perscripta viderimus, aliquod occurrit. Generatim vero quemadmodum

æqualis omnibus non est habitus res dijudicandi, judi-
ciaque lata distincte proferendi; ita de hac etiam, quæ
nostræ jam est disquisitionis, materia, diversa ratione
suam aperuerunt ei Θεολογῶντες sententiam. (i) In ver-
bis tamen potius, quam re ipsa hæc inter orthodoxos
consistit discrepantia. Optime scil. in eo conveniunt;
quod doctrinam eorum, qui dogma istud de puris pri-
mi hominis naturalibus instillare student, neutiquam ad-
probent, sed veritati tamquam divinæ inimicam explo-
dant, & ut noxiam proinde, omnibus rejiciendam,
vitandamque doceant. Est autem Status iste purorum
naturalium, quædam conditio hominis, in qua natura hu-
mana, nihil habens superadditum quod ei non debeat, sed
indifferens ad bonum & malum morale, in infantili quadam
ignorantia absque peccato & absque gratia, non tamen abs-
que pugna adpetitus sensitivi cum rationali, nec absque omni
langore ponitur. Denominationis hujus rationem si quæ-
ras, vix certe ullam adinvenire possum, nisi quod for-
tassis vocabulum purus, impedimento forinsecus acce-
dentem tacite obpositum velint, qui impuris hæc dele-
ctantur fictionibus. Adcuratius omnino opinionique suæ
magis convenienter cogitata patefecissent suæ, si mero-
rum potius naturalium statum, funestum hunc ingenii
sui sortum adpellare voluissent. (k) Licet vero hæc per-
peram quod vel primo intuitu adparet, de protoplastis
doceant commenti quod descripsimus patroni; id ta-
men eis adscribendum non est, quod Adamum cum
sua uxore in istiusmodi statu aliquandiu revera vixisse
existiment. Hoc enim totidem verbis negatum ab illis
passim videre licet. (l) Animo autem, nescio qua inani
subtilitate, separatim repræsentari considerarique volunt
binos status, nimirum illum, qui fuit hominis imagine
DEI ornati, & hunc quem purum dicunt, quos quidem

re ipsa quasi a se invicem distinctos sistunt, cum procul dubio in finem, ut eo tutius alios, quibus favent, errores defendere, pluresque illorum sibi socios adungere queant. Justitiam originalem & Sanctitatem, in statu integritatis, homini non concreatam aut connaturalem, sed donum aliquod superadditum & supernaturale fuisse inculcant, eamque proinde cum sermo sponsæ, cesarie Simsonis, aureo Palladis frano, & quæ his sunt similia extrinsecus rei cuidam accedentia & distinctim existentia comparare solent, supernaturalia naturalibus hic obposita, atque hæc ab illis perfici, corrigi, suspendi & quoties cum beatitudine perfecta pugnant, impediri, ne in devia hominem abripiant, operose non minus quam ingeniose, sed falso simul tradentes. (m)

(i) Neque mirandum aliquam hic inter Theologos occurrere differentiam. Vix enim ipsi sibi constant adversarii, dum absurdam hanc doctrinam explanare ac defendere student. Accidit scilicet illis hoc in casu quod in falsis erroneisque sententiis defendendis plerumque solet, ut per prius adserta subsequencia sæpe evertantur, & destruantur aut vicissim,

Alienum vero fortassis non erit propria nonnullorum divinæ Scientiæ Doctorum, quorum Scripta inspicere nobis licuit, verba hæc de re breviter hic adponere. *Celeb. J. Francisc. Buddeus ita ex mente Scholasticorum & Romanensium comparatum esse dicit Statum purorum naturalium, ut homo non aliter quam hodie per naturalem nativitatem, ignorantia mentis, pravaque voluntatis concupiscentia laboraverit, variisque infirmitatibus fuerit circumseptus, hisce vero defectibus ut medela adhiberetur, atque homo justus sanctusque coram DEo compareret imaginem divinam ut donum aliquod supernaturale ei fuisse a DEo concessam. Theol. Dogm. Lib. III. Cap. I. §. VII.*

Cl. David Hollazius hæc habet: status purorum naturalium in quo homo conditus sit ædemque indifferens ad bonum & malum morale sine cognitione DEi Triunius, sine desiderio

desiderio vite aeternae, cum rebellionem carnis adversus spiritum, variis in calamitatibus, morbis & morti expositus, vanissimum commentum est. Exam. Theol. Acroamat. P. II. Cap. I. q. 21.

Joh. Bartholinus: statuunt Scholastici, Jesuitae, & Novatores hominem fuisse in puris naturalibus conditum ita ut Adami natura in se condita fuerit cum virium rebellionem, & quod concupiscentia in homine fuerit naturalis, & vitium naturae ex conditione materiae. Elem. Theol. Art. III. §. 24.

Hieronym. Kromayerus: Homo in puris naturalibus hic est qui nec bonus est nec malus. Et paucis interjectis: Homini quoque in puris naturalibus condito, ex materiae conditione, sed citra intentionem DEi, concupiscentiam, quae tamen ne in actum secundum erumperet, justitia originali ceu freno quodam inhibita fuerit, adscribunt. Theol. Posit. Polem. Part. Alt. Loc. VII. Aphor. III. §. I.

Joh. Adam Scherzerus: Est autem status purorum naturalium ceu in compendium redegit Cornelius Jansenius, status in quo nec justitia nec sapientia, nec veritas, nec Deus ullo amore nisi carnali & vitioso diligi potest. In quo nulla fruitio DEi neque parva neque magna, nulla beatitudo supernaturalis, nulla naturalis. In quo nullus amor nisi creaturae, nulla libertas arbitrii nisi noxia, nullus alius nisi perversus & malus. In quo perpetua contra semet ipsum lucta creaturae, quam nec DEus dare nec creatura sedare potest. Cui naturalia sint sola & omnia peccandi desideria quibus eadem naturae lege indulgere liceat, qua etiam libet. System. Theol. Loc. V. §. II.

Joh. Jac. Rambach: Pontificii unter welchen sonderlich die Scholastici ein neues figmentum erdienen de statu purorum naturalium, nemlich sie sagten Adam sey wie andere menschen erschaffen worden und ha-

De die bloße facultates naturales verstand und willen in seiner seele bekommen. Nachgehends aber sey imago Dei tanquam donum supernaturale darzu kommen, als ein gabe, welche nicht zur natur des menschen gehöret, sondern nur als eine Krone den menschen gezieret. Schriftmäß. Erläuterung der Grundleg. der Theologie Joh. Anastasi Freylinshausens.

Job. Petrus Reuschius: status purorum naturalium in spiritu finito est status nude facultatis cognoscitivæ ac appetitivæ, quæ in utramque partem æque potest determinari; illa ad veram & falsam cognitionem, hæc ad bonas pravasque adpetitiones pro cultura exercitioque istarum facultatum. Introd. in Theol. Rev. Cap. IV. §. CCLXXIII.

Martinus Pilgerus: status purorum naturalium dicitur in quo homo naturæ suæ nihil habens superadditum, quod ei non debitum sit, sive bonum sive malum, b. e. ut neque peccatum habeat pœnamque peccati comitem, neque ullum gratiæ naturam superantis donum. Theol. Dogm. P. III. Sect. II. Cap. I. §. 338.

Israël Gottlieb Canzius: Pura hominis naturalia ea dicuntur esse in quibus sine culpa homo officia sua nesciat, neque odio in DEum flagret neque eum amet. Putant ita hominem esse creatum, ideoque opus fuisse imagine huic naturæ accessoria i. e. supernaturali. Comp. Theol. pur. De hom. §. 12.

Job. Henr. Majus: Scholastici disputant quod justitia originalis non fuerit connaturalis sed ceu ornatus quidam additus homini tanquam donum, ut si quis formosæ puellæ coronam imponat, corona certe non est pars naturæ virginis, sed quiddam separatum a natura, quod ab extra accedit & sine violatione naturæ potest iterum adimi. Quare disputant de homine & demonibus, quod etsi originalem justitiam amiserint, tamen naturalia pura manserint, sicut initio condita sunt. Theolog. Luth. puræ & Sincere Loc. V. §. XII.

Job.

Job. Andr. Quenstedt: Creavit DEUS hominem primum Adamum & Evam non solum h. e. neque justum neque injustum, constitutum scil. in puris naturalibus, vel etiam in infantili quadam ignorantia Theol. Didact. Polem. P. II. Sect. II. Quæst. I.

Job. Gerhardus denique hæc inter alia profert: Bellarminus disputat primum hominem in puris naturalibus a Deo creatum, ita constituisse carne & spiritu, ut hinc ex contrariis propensionibus existerit in homine pugna & ex hac difficultas agendi dum una propensio alteram impediatur. Loc. Theol. Tom III. Art. de imag. DEi Cap. I.

(k) Observante id etiam modo laudato *Pilgero*, loco citat. est, quoque dicta *Kromayeri* loco nuper dicto.

(l) Præter *Bellarminum* hypothetice hæc de re docentem nominasse satis est *Georgium Calixtum*, cujus hæc in adsertum nostrum imprimis quadrant verba: *Hic fuisset status purorum naturalium si homo in eis relictus fuisset, verum ne momento quidem fuit sine supernaturalibus: Epit. Theol. Part. Communis Part. II. Tit. de homine in stat. innocentie p. 95. Conf. Georg. Bernhard. Canzii adnot. ad comp. Theol. Pur. Parentis Isr. Gottl. Canzii loco de imag. DEi pag. 389. hæc verba: ad §. 12. pag. 366.*

(m) Naturalem fuisse primo homini imaginem divinam & naturæ quædam ad finem naturalem seu naturæ præfixum, consequendum debitam, dudum evictum dederunt Orthodoxi. Producam unum, qui ex antiquioribus est Theologis, *Johannem Wigandum* cujus hæc sunt verba: *Et quidem ea DEi ordinatio ceu constitutio erat ejusmodi, ut illa dona, quæ ipsis naturis primorum hominum implantata erant, omnibus posteris ista propagatione communicarentur, nempe imago DEi vera & illustris & quæ ad eam pertinent. vid. Syntagma Seu corpus Doctrinæ veri & omnipot. DEi ex Vet. Test. &c. per Johannem Wigandum & Matthæum Judicem. Confr.*

Conf. Dissertat. De Imagine DEI, Præside Jacobo Martini
Prof. publ. habita Wittebergæ anno MDCXXI. §. 95.

Ceterum difficiendum non est, imaginem divinam sano etiam sensu, & ab adversariorum mente longe diverso, supernaturale donum dici quidem posse, quatenus ad essentiam humanam non pertinet & ab ea separari potest. Unde & Theologi inter id quod *constitutive* & *consecutive*, & id quod *inbasive*, transitive, & *perfective* naturale est, distinguunt, priori non posteriori respectu, naturalem fuisse divinam imaginem negantes. Cavendum itaque probe est, ne ambiguitas vocis: *naturalis*, confusionem hac in re pariat. Sumi potest natura vel 1:º pro essentia rei & attributis. Gal. IV. 8. 2:º pro eo quod rei adest simul atque existit Eph. II. 3. vel 3:º naturale est quod in posteros propagatur, ut gentilis gentilem, Judæus Judæum generat Gal. II. 15. 4:º denique naturale est, quod rem ornat atque perficit, sic t. g. proliores cujus natura sequiori sexui datos, de decoro observando naturaliter monere docet Paulus I Cor. XI. 14. 15. Ex hisce secunda hoc loco obtinet acceptio, tertia tamen & quarta neutiquam exclusis. Atque sic quidem determinata vocis notione, facili evadit intellectu doctrina de imagine divina naturali, supernaturalemque non nisi homini lapsò, vel non integro, aut satis non exornato competere posse, luculenter adparere.

§. III.

Quæstionem itaque hujus loci controversam non de purorum naturalium ante lapsum actuali existentia esse, vel ex his paucis licet jam delibatis concludere licet. Eo autem delabitur potius omnis hac de re pugna & contentio, ut disquirendum sit, an talis status mere naturalis, qualis fingi solet ac delineari, admitti ulla ratione queat, possibilisque sit censendus; ita nimirum ut homo quoad *intellectum* quamvis ratiocinatione & rerum creaturarum contemplatione DEum cognoscere potuisset, actu tamen fuisset ignarus DEI, ejusque legis & æternæ felicitatis; quoad *voluntatem* sine desiderio beatitudinis, conversus ad bonum caducum & a DEo averfus, quoad *appetitum sensitivum*, decertans cum recta ratione, quam inter & sensum carnis perpetua sit pugna atque naturalis visum rebellio; quoad corpus denique mortalis & doloribus

ribus obnoxius, licet a peccato immunis. (n) Unde nec magis differret præfens nostra naturalis conditio, ab ista primi hominis, quam differt bonis suis privatus ab egeno, qui nihil possidet; neque corruptio naturæ humanæ ex amissione doni alicujus, aut perfectionis connaturalis, malave aliqua qualitate superaccedente ac hominem inficiente, sed ex sola doni supernaturalis propter lapsum privatione derivanda esset. (o)

(n) Plura de statu hujus controversiæ vide in *Kiliani Rudrauffii Syllog. Extens. controv. Theologg. Diss. IV. Quæst. I.* & apud *Cl. Quenstedt* loco supra citat.

(o) Hæc re ipsa doceri quoque a Theologis Pontificiis, ex mox adjiaciendis patebit, conf. interim *Christiani Chemnitii Annotatt. in Cateches. D. Cunn. Dieterici Loc. de imag. Dei Controv. III.*

§. IV.

Lux vero hæc omnibus adfulgebit uberior, si historica quæ sunt harum næniarum, perspecta habueris. Nunquam enim facilius & melius res perspicitur, quam quum quæ eam circumstant, simul fuerint percepta. Fundamento haud caret eorum adsertum, qui statum purorum naturalium phantasma esse ex *Pelagii* Schola haustum adserunt. Notum quippe est, famosum hunc hæresiarcham ea sparsisse dogmata, quæ doctrinæ de puris naturalibus non solum fundamenti loco esse possunt, sed ipsam quoque vel ingrediuntur, vel quam proxime eidem sunt conjuncta. (p) Negato namque peccato originali, quod defectum virium bene operandi & habitualementem ad omnis generis mala inclinationem ac dispositionem involvit, quum, ut cætera jam omittam, naturam parvulorum talem hodie esse, qualis fuit Adami ante prævaricationem doceret, puritatis istius tantopere jactatæ præconibus fucum omnino fecisse censendus est.

(q)

(7) Longius autem hoc in negotio processerunt alii, quos Neo-Pelagianos haud immerito dixeris, Scholasticos puta ac Pontificios, & horum quidem licet non omnes attamen plerique, iique tantæ apud asseclas suos auctoritatis, ut ejus si habenda fuerit ratio, omnibus quæ docuerunt, facile adscribas. Nominari hoc solent respectu, præsertim *Scotus*, *Bonaventura*, *Hugo de S. Victore*, *Gregorius de Valentia*, *Driedon*, *Tapperus*, *Vega*, *Bellarminus*, *Pererius*, & alii. (r) Instar omnium est & agmen quasi ducit *Bellarminus*, qui quam distinctissime suam in hisce aperit mentem & varii generis argumentis sententiam suam defendere adnuitur. (s) Observari quoque præ cæteris meretur *Pererius*, qui licet sana multa, & a nostratibus quoque probata, in hoc etjam articulo tradat, non tamen pauciores quam sex fingit status naturæ humanæ, quorum primum ponit in puris naturalibus, scilicet dum homo sit sine gratia DEi & sine ullo peccato, qualem quidem conditionem a statu primi hominis justitia originali præditi, satis aperte multoque adparatu distingvit; vitiositatem quoque humanæ naturæ, lapsu contractam, pro sua virili simul extenuat. (t)

(p) Hoc præter alios jam satis ostendit *Beat. Martinus Chemnitius* ita disputans: *Quæstio igitur est, an eodem modo mens & voluntas ex prima natiuitate insitam habeant talem potentiam, tales vires & facultates, ut quando homo verbum DEi legit audit & cogitat, possit sine Spiritu Sancto, ex puris sicut Scholastici loquuntur naturalibus, concipere tales motus, & elicere tales actiones in mente voluntate & corde, quales ad contritionem, fidem & novam obedientiam scriptura requirit. Et ita quidem Pelagius olim sensit & docuit. Sed ab hac sententia Pontificii adfirmant se prorsus alienos esse. Et idem etjam Andradius meus prolixè contestatur. Sed ejus memoriam oportet valde esse labilem. In*

principio enim quarti libri prorsus oblitus est ejus, quod per multas paginas proluxa oratione in fine tertii libri disputarat: Philosophos sine verbo DEi & sine spiritu regenerationis naturalibus notitiis & viribus pervenisse ad veram fidem & justitiam, qua salvati sunt, adjuncto illo tantum auxilio DEi, de quo Cicero etiam dicit nullam excellentem virtutem in Ethnicis fuisse sine afflatu divino. Quantum enim hæc absint ab ipsissimo Pelagianismo vel cæci vident. Illam vero Andradianam disputationem ideo memori mente reponemus, ut noverimus non serio sed pro forma tantum quod dicitur fieri, quando Pelagianismum damnant Pontificii. Non enim arbitror audebunt damnare Andradii sententiam, quod sine verbo DEi, & sine spiritu regenerationis Philosophi habuerint veram fidem, Paulinam justitiam & vitam æternam. In ipso enim concilio Tridentino Andradius illud scripsit. Exam. Concil. Trid. Part. I. Loc. de Libr. Arbitr.

(q) Dixerat Augustinus contra Julianum: Frustra putas ideo in parvulis nullum esse delictum, quia sine voluntate quæ in eis nulla est, esse non potest. His contraria tradidisse Pelagium, vel ex iis patet, quæ de eo referunt Auctores *Diction. Hist. Litter. & Critique*, inter alias hæreses mōnentes eum docuisse: Que les enfans qui naissent, sont au même état qu' il étoit lui même (Adam scil.) avant son péché. Conf. dict. op. Tit. *Pelag.* Omitendum vero neque hoc loco est, quæ de historia ac origine purorum naturalium agitur, *Aristotelem* eumque secutos paganos saniores credidisse hominem *ἀδύνατον* nec malum nec bonum nasci. vid. *Arist. Ethica. conf. etiam Hieron. Kromayeri Scrutin. Religg. Dis. II.*

(r) Dabey ist ferner, ait *Wablchius*, anzumercken daß die Scholastici und nachgehends verschiedene neuern Papisten gelehret daß der erste mensch in eben etnen solchem stand darinnen jetzt der mensch geböhren wurde, erschaffen worden, und also derselbige allerhand schwachheiten der seelen und des leibes auch dem todt selbst unterworfen gewesen. vid. ejus *Einleitung* &c. Tom. II. Cap. III. §. XXIX.

(s) Adponam in robur eorum, quæ dixi, ipsa ejus quæ huc pertinent verba

verba ex Lib. ejus de gratia primi hominis Tom. IV. Cap. V. Sciendum est primo hominem naturaliter constare ex carne & spiritu, & ideo partim cum bestiis habere propensionem quamdam ad bonum corporale & sensibile in quod fertur per appetitum sensitivum, ratione spiritus & communionis cum angelis, habere propensionem ad bonum spirituale & intelligibile, in quod fertur per intelligentiam & voluntatem, ex his autem diversis & contrariis propensionibus, existere in uno eodemque homine pugnam quamdam & ex illa pugna ingentem bene agendi difficultatem, dum una propensio alteram impedit. Sciendum secundo divinam providentiam initio creationis ut remedium adhiberet huic languori naturæ humanæ, quæ ex conditione materiæ oriebatur, addidisse homini donum quoddam insigne, justitiam videlicet originalem, qua veluti aureo freno pars inferior parti superiori, & pars superior DEo facile subjecta contineretur. Sic autem subjectam fuisse carnem spiritui, ut non posset ipso invito moveri, neque ei rebellis fieri, nisi ipse foret rebellis DEo. Paucis interjectis ita pergit: Neque deterior est humana natura si culpam originalem detrabas, neque magis ignorantia & infirmitate laborat, quam esset & laboraret in puris naturalibus.

(t) Verba Pererii hæc sunt inter multa alia: Sex humanæ naturæ status animo fingi & cogitatione designari posse ante omnia scire convenit, quorum alii revera sunt & fuerunt aut erunt aliquando, alii vero nec sunt nec erunt nec fuerunt unquam, sed esse tamen possunt. Primus status est hominis sine gratia DEi & sine ullo peccato constituti: quem in Scholis appellant statum hominis in puris naturalibus, - - - quartus est hominis justitia originali præditi & ornati. Paucis interpositis: Eodem enim modo se habet nunc homo in statu naturæ lapsæ, ac se habuisset si in puris naturalibus esset creatus, peccatum enim Adami nihil de his, quæ naturalia sunt homini aut perdidit aut diminuit, tantumque removendo justi-

tiam originalem, propter quam humana natura erat recta, integra & in naturalibus bonis perfecta, fecit ut sibi ipsa relinqueretur illo bono privata. &c. Comment. & Disp. in Genesim Tom. I. Lib. V. Disput. de tertia excellentia stat. innocentie &c.

§. V.

Qui præter hos, purorum naturalium statum, si non eodem quo illi animo, pari tamen opere defendere, doctrinamque de eo disseminare merito censentur, plures omnino sunt, quam ut omnia opinionum in hisce de viis monstra recenseri jam queant. In castris hisce militare Socinianos, Arminianos Remonstrantes, Calvinianos nonnullos, aliosque naturæ nimium tribuentes, quis dubitabit, nisi eorum quæ illis placent prorsus ignarus? (u) Judæos etiam auxiliatrices his præbere manus ex scriptis eorum placitisque constat. (v) Sed neque reticendum hic est, quod Ecclesiæ Græcæ seu Orientalis dogmata quemadmodum in multis non procul distant a statutis Pontificiorum, ita in iis quoque quæ statum hominis concernunt primævum, haud parvâ & ea quidem puris naturalibus inserviens, inter utrosque deprehendi videatur convenientia. Ad quæstionem etenim de statu innocentie hominis, sive puritatis, duplicem esse generatim respondent Græci, prioremque in voluntaria quadam a peccato discessione, proprio deliberatoque consilio facta, consistere existimant. Alter vero ex mente illorum simplex est mali inscientia & imperitia sive ex *tenellula ætate*, sive ex aliis causis proveniens. Atque posteriori quidem hoc modo comparatam fuisse Adami ante lapsum innocentiam integritatemque, conjunctam licet cum summa absolutaque perfectione ac justitia insita intellectus & voluntatis. (x) Minime vero omittendus hoc loco est Celebris ille *Petrus Poiret*, qui uti in aliis

aliis infana sæpe & absurda tradidit, ita imaginem DEi in homine descripturus blasphema multa & nefanda effutiit, lampadi purorum naturalium oleum simul adfundens. Realissimam *hic* partem essentia divina, imaginem DEi in homine esse dicitabat, ac domicilium & vas replebile Sacro Sancta Trinitate, habereque desiderium, intelligentiam, acquiescentiam & libertatem. Desiderium istiusmodi porro in DEo Patre, si solus spectetur, imo tenebras, anxietatem & dolorem sibi erat imaginatus, atque hinc concludit animam hominis imaginem Trinitatis gerentis, non posse non ita se quoque habere. Unde in eadem anima, in purissimis suis naturalibus, non solum desiderium, sed etiam æternæ miseriæ fundamentum delitescere, inter reliquas impias suas ineptias somniabat. (y)

(u) Conf. Auctores supra citatos. De Socinianis speciatim refert *Walcbius* ex *Smalcio* contra *Franzium* quod hunc in modum doceant; *Als dem sey vor der sünde, wie ein fle. nes kind gewesen, der nicht etnmahl wissen können was das sey, weun man naefend wäre.* Vid. ejus *Relig. Streitig.* suo loc. De Remonstrantibus, eos scilicet cum Socinianis in Artic. de imagine DEi convenite, docet idem ibidem. Huc quadrant quoque verba *Johannis Hoornbeek*: *Remonstrantes aut ipsa Sociniana dogmata in multis arripuerunt; aut plerosque Theologiae Articulos inflexerunt & si non in thesi ipsa, vel eam tradendo integram Socinianis; vel ejus elevando certitudinem aut necessitatem in illorum gratiam; in ejus explicatione & defensione Socinianis quantum possunt accessere; & ad eorum mentem phrasin, stylum, omnia accommodarunt.* Vid. *Ejus Summa Controvers. Relig. Lib. VIII.*

(v) Adulisse hoc loco sufficiat sententiam Rabbini ita inter suos celeberris, ut teste Buxtorfio commentaria illius, commentariis omnium aliorum præferantur. Isti is רשיׁי sive Rabbi *Salomo Jarchi*, verba autem ejus in ויכרה אלהים את האדם hæc sunt; כצלמו

כצלמו ברפיה העשוי לו שכל נברא במאמר והוא
 נברא כידים שנאמר ותשות עליו כפכה נעשה בחותם
 כמטבע העשויה על ידי רושם שקורין קונ"ן וכן הוא
 אומר תהפך כחומר הותם: כצלם אלוהים ברא אותו
 פירוש לך שאותו צלם המתוקן לו צלם דיוקן ויצרו הוא:
 זכר ונקבה ברא אותם ולהלחן הוא אומר ויקח אחת
 מצלעותיו וגו'

Ex quibus Sapiientis hujus effatis satis adparet eum docere ad imaginem
 divinam tanquam per sigillum quoddam aut annulum signatorium prius præ-
 paratum, hominem formatum esse; haud secus ac numos suos mediante in-
 strumento fabricari, genuinumque tum demum characterem eis imprimere
 solent monetales. Talis vero Philosophia cum iis, quæ supra diximus collata,
 quantum ad statum purorum naturalium adferendum conducit, non e longin-
 quo patet. Infantili quadam ignorantia etiam laborasse protoplastos nostros
 ante lapsum, existimavit Rabbi hiecc, id quod ex explicacione ejus ad verba
 textus: **וְלֹא יִתְבוּשׁוּ** Gen. II: 24. conspicitur, quæ ita habet:
שְׁלֵמָה הָיוּ יוֹדְעִים דֶּרֶךְ צְנִיעוּת לְהִבְחֹן כִּין טוֹב לְרַע:
 conf. ejus commentarius modo dict. Nugari cæteroque solent Do-
 ctiores recuriti, hominem creatum esse duplici concupiscentia, bona nim. &
 prava, ex voce **יִיצַר** in historia creationis hominis, *αιωμαλως* scripta
 id eruentes, & per unum quidem **יִצַר טוֹב** (י) per alterum vero **יִצַר**
רַע indigitari augurantes; interdum licet quoque duplicem hic denotari
 homini formationem terrestrem & cœlestem dicant, vel etiam duo secula
 præfens scil. & futurum, ad quorum utrumque conditus est homo. cfr. *Leus-
 den. clavis Hebr. in Genesim Cap. II, v. 7.* His nec dissona videntur esse
 verba *Rabbi David. Kimchi in Comment. ad Ps. CIII. 14.*

והנה כשכע האדם שיחטא כי האוות הכהמות בו ואם
 לא יהיה גבור כרכש את יצרו לא יוכל להמלט מן
 בהמות Ad hæc, & quidem inprimis ad vocem **הַחַמָּה**
 quivis, non potest non in memoriam revocare ea, quæ in antecedentibus
 observavimus de *Bellarmino* inculcante, propensionem hominis ad bonum
 sensibile e conditione materix ortam, eique cum bestiis communem esse.
 פירוש רשי על פרשת נח *Job. Georg. ubi est in*
 cap. VII. 21.

Ceterum quemadmodum non omnia, quae dixerunt *Rabbi*, nuge sunt quisquiliisque; ita quae superioribus castigandis adprime inserviunt egregie plane dicta *R. Isaaci Karro* יצחק בן יצחק תולדות יצחקי mox hic adscribere lubet. Hæc autem ille de ratione denominationis arboris scicantiae boni & mali: ועץ הדעת טוב ורע צורך לחקור סגולתו וכפי משמעות טוב ורע נראה שקודם שחטא לא היה מבחין טוב לרע ואם כן תכלית כריאת אדם לא היה אלא כשוהיה כבהמה שאינה יודעת בין טוב לרע וזה אי אפשר מפני כמה דברים: א' שאם כן מצונו חוטא נשכר שהיה כחיות השחה וכשחטא נהפך לאיש בעל שכל: הב' שאמר ונברא אלהי את האל כצלמו ונר' הג' ויצו יי' אלהי על האד' ואין דבור הש' ומצותו לכהמות: הד' שכחמתו גדולה קרא שמית לכל הכהמות והחיות והעופות וכו'.

Vides L. B. quatuor fortissimis rationibus refelli in hisce, illum de ignorantia differentiae inter bonum & malum, quae primo homini adscribitur errorem. Prima est, quod supposita tali ignorantia, homo propter peccatum premio fuisset adfectus, & ex bestiae simili sapiens evasisset. Secunda exinde desumitur, quod dictum sit in Scriptura DEum creasse hominem ad imaginem suam. Tertiam suppeditant verba Scripturae: & praecepit DEus Adamo &c. Sermo enim, ait *Rabbi*, DEi & praeceptum ad bestias fieri nequit. Quarta hæc statuitur: quoniam per sapientiam suam magnam nomina impoluit animalibus, bestiis, avibus &c. Rabinica hæc de cetero in memoriam jure revocant *Ophitas* ab errore isto de ignorantia hominis integri nequaquam fuisse immunes, adeoque nec hoc loco prætereundos. Colebant nimirum hi Serpentem, quod velut inquebant humano generi cognitionem adulerit. Id quod eo magis hoc loco observari meretur, quod ex Judæis natam esse hanc sectam Auctor sit *Moshemius*. Vid. ejus inst. *Hist. Eccles. Sec. II. P. II. C. V. §. XIX.* (x). Hæc & alia huc pertinentia, ex *Orthodoxa Confessione Catholica atque Apostolica Ecclesie Orientalis A. 1643 Sollemniter confirmata* & fere *Christian. Eberhard. Weissmannus in Memorabil. Ecclesiast. Hist. Sacr. N. Test. Sec. XVII. §. XLI.* (y) Delicamenta ista Fanatica plenus si placet recenset, simulque refutata legi possunt apud *Joh. Wolfe. Jagerum*, in ejus *Exam. Theol. Novæ Controv. XIV.* Adde possunt ex *Walchio* Libr. cit. hæc ad Theologiam

logiam ejus spectantia: die untern Kräfte der Seelen welche sich mit den Creaturen oder mit den Sachen außer Gott beschäftigen, wären die Vernunft und ihren Bildern, die Imagination, die Sinnen, die Leidenschaften von denen man sagen könnte, das sie in so weit außerwesentlichen Theil des Göttlichen Ebenbilds ausmachten, so fern Gott außer sich selbst auch die Creaturen betrachtet &c.

§ VI.

Non autem apud illos solos, qui heterodoxiæ dediti τῶν ὑγιαίνοντων λόγων deseruerunt, atque a communitate ac societate veræ ecclesiæ palam defecerunt, in deliciis sunt pura naturalia. Fuere intra pomœria ipsius etiam coetus Lutherani, qui doctrinam hanc explicuisse, defendisse, ac robur ei addidisse censentur. Academia Helmstadiensis, quæ ob nimiam, quam sibi sumserat sentiendi libertatem, jam dudum reliquis Lutheranis non satis bene audiebat, superiori seculo præsertim his agitabatur turbinibus. Sinu suo hæc fovebat præclari cæteroque nominis Doctorem, *Georgium Calixtum*, qui non solum propter summam eruditionem, & insignes animi dotes, sed præprimis etiam propter ordinem & nexum denuo in Scientiam Theologicam introductum laudari solitus, a Theologis pietatis quoque Zelo claris, magni fuit habitus. Hic dum in *Epitome sua Theologiæ*, quæ Anno MDCXXXIV prodiit, magno apparatu, quod magnorum virorum est proprium, inter alia de statu purorum naturalium agens, quæ antea hac de re confusius tradebantur, distincte enodavit, & genuinam ejus indolem, quidque homo in eodem constitutus valuisset sigillatim exposuit; occasionem adversariis suis minus benigne de se sentiendi, nescio quanta cum sua culpa, subministravit, (2) atque de aliis præterea magis minusve vicinis dogmatis mentem suam exprimens, istiusmodi usus est loquendi formulis, quæ haud immerito suspicionibus istis ulteriorem locum

locum dederunt, (aa) *Calixtus* secuti sunt uti in aliis ejus placitis; ita in hoc quoque, potissimum *Conradus Horneius*, Prof. itidem Helmstadiensis, & ad Academiam Regiomontanam Professores, *Christianus Dreierus*, atque *Johannes Latermannus*. Horum ille, ut eodem tempore, ita eadem quoque ratione docuit, iisdemque armis quibus usus erat *Calixtus*, collegæ huic suo adesse studebat. Iste, cognitionem primi hominis, justiciam & Sanctitatem in statu innocentiae naturalia homini dona non fuisse, quemadmodum nec hodie sunt, tradidit, facultates animi superiorem atque inferiorem, secundum naturalem inclinationem & propensionem invicem pugnare, imo aliter quam cum naturali istiusmodi adversus rationem repugnantia, hominem creari non potuisse inculcavit. Hic denique, peccatum originale adæquatam non esse damnationis causam, hominem post lapsum indifferentia voluntatis ad bonum & malum gaudere, velle se convertere in ipsius esse hominis potestate, & alia ejusdem indolis, quæ huc pertinent, quo vero animo? urgere solebat. (bb)

(z) In occasione eorum quæ in dictæ *Epitomes Communis partis parte Secunda*, pag. 94. 95. 96. &c. proponit, hunc in modum judicant *Theologi Wittebergenses*: *Rejicimus eos, qui docent justiciam originalem primi hominis congenitam quidem fuisse tempore, nature hominis protoplasti, fuisse tamen supernaturalem, non innatam, nec implantatam, congenitam fuisse non ingenitam, sed superadditam instar fræni naturalem rebellionem compescentis. Ita docet D. Georg. Calixtus, Toties namque vocat dona supernaturalia dotesque supernaturales, quoties fere justitiæ originalis facit mentionem, in primis autem notatu digna sunt verba nempe hæc: porro imago illa DEi quam homo in lapsu amisisse dicitur, non fuit naturalis fluens aut dependens ex naturalibus principiis,*

piis (alioquin naturalem dicere potes si nihil aliud intelligas quam cepisse, sive ab ipso ortu & origine naturæ faisse) sed supernaturalis peculiari DEi dono concessa iustitia, innocencia & integritas. Ex Thesi LXII. Exercitationis Calixti de peccato originali Anno 1649 Helmstad. habit. hæc referunt: Quia in posteris Adami non est donum & axioma illud supernaturale Adamo collatum; naturam eorum relinquit qualem diximus (in statu vere naturali futuram fuisse) nempe intellectum impotentem cognoscere, voluntatem inordinati conuersam, & auersam, & adpetitum rebellem, sicut equus quamdiu adest frænum & sesor facit officium rectæque via graditur, quamprimum abscesserint, non per ferociam aliunde aut de novo superadditam, sed per suam ipsius indolem exorbitat, & suo impetu fertur, sic etiam potentiæ humanæ destitutæ iustitia originali. Hæc quemadmodum cum ipsorum Pontificiorum verbis coincidere adparet; ita observari etiam meretur, Calixtum argumentis ad defendendam hanc sententiam insuper usum fuisse, haud secus ac a Bellarmino varia eundem in finem adhibita esse, deprehendere licet. Confr. Kromayeri Theol. Pos. Polem. Art. VII. Antitezef. Thes. III. subnexa, & Gerbard. Loc. Theol.

(aa) Sic integrum apud omnes tres Religiones majores, in ecclesia Occidentali seruum esse putabat fundamentum fidei, Symbolumque Apostolicum omnia, quæ ad salutem scitu credituque necessaria sunt continere urgens Syncretismi merito reus est actus. DEum quoque causam peccati esse indirecte, improprie, & per accidens, scripsit. Epitom. Theol. pag. 133. Quid? quod cum veritate orthodoxa vix ac ne vix quidem conciliari possint, quæ statum purorum naturalium per octo momenta delinens, Sexto illorum, his protulit verbis: Adpetitus sensitivus naturaliter fertur in bonum iucundum, iudiciumque mentis, quæ novit honesta iucundis præferenda esse, sæpe antevertit, sæpe cum eo decertat. Epitom. Theol. loco supra citat.

(bb) Vid. Consil. Theolog. Wittebergens. Part. I. Tit. Consens. Repetitus veræ fidei Lutherana &c. Artic. II. & XIX August.

August. Confessionis; Judicium de D. Dreieri erroribus; atque Censur. de controversia Regiomontana, in caussa disputationis Latermannianæ.

§. VII.

Indolem hypotheseos purorum naturalium ex hisce consideranti facile patescere potest, eam ob causam in devia hæc lapsos esse adsertores ejus, quod vel ex lumine rationis ea dijudicare ac explicare conati sint, quæ eidem tamen sunt impervia, vel eadem usi decempeda statum hominis integri, ad conditionem generis nostri jam lapsi, ac in miseria constituti exigere allaborarint, in immensa ista diversitate subjectorum, eadem vel similia prædicata ne speranda quidem esse, haud reminiscentes. Hoc autem in stadio recta non incessisse adversarios tanto minus erit mirandum, quanto certius hæc delirantium somnia cum aliis illorum erroribus magis minusve capitalibus, arcto nexu conjuncta esse confiterit. Nexus iste & coherentia, multis utique ad oculum usque ostendi posset, si per exempla hic ambulare nimis longum non foret. Adferam igitur unum tantum vel alterum, ita comparatum, ut veritas adserti nostri mox elucescat. Doctrinam v. g. de *libero arbitrio, viribusque DEo, accedentibus solum motivis, obedientiam præstandi*, quas homini etiam in spiritualibus post lapsum adscribere solent considera, & in puris naturalibus fundamentum ac robur maximum ei esse intelliges. Meritum porro de *congruo & condigno*, quod in negotio justificationis peccatorum docent, & ea quæ de *peccatis venialibus aeterna morte non dignis*, atque de *sola fide non justificante* præcipiunt, perpendens, puram certe naturam hæc requirere, facile concludere poteris. Meditare denique adserta, quibus *opera post primam justificationem*

facta habitumque pietatis augmentia, æternam vitam cum mercedem mereri, (cc) concupiscentiam pravam ad peccatum originale non pertinere, (dd) carnalemque tantum hominis partem, aut potentias quæ infra rationem sunt, per peccatum corruptas, rationalem vero, i. e. intellectum & voluntatem integras mansisse, (ee) quæ vera sunt judicare, optima hortari, ac nonnisi pia salutariaque eligere statuitur; atque nullum de nexu, quem diximus, remanere dubium existimabis.

(cc) Pontificiorum hæc esse dogmata, quantumcumque ambigue in decretis concilii Tridentini ea sæpe tradant, ubique fere videre licet, Misistis itaque illis, atque illorum complicibus, addam verba præcursoris illorum Thomæ Aquinatis, quæ in *Conclusionè ad Art. I. Quæst. CXIII. prima secundæ*, hæc sunt: *Potest homo apud DEum aliquid mereri, non quidem secundum absolutam justitiæ rationem, sed secundum divinæ ordinationis quamdam præsuppositionem, prout scilicet id tamquam mercedem consequitur homo per suam operationem, ad quod ei DEus operandi virtutem deputavit.*

De hoc merito, ait *Petrus Lombardus* Libr. II. Dist. XXVII. Tit. B. *Cum ergo fides dicitur mereri justificationem & vitam æternam, ex ea ratione dictum accipitur, quia per actum fidei meretur illa. Similiter de caritate & justitia & de aliis accipitur. &c.* Huc pertinent quoque ea, quæ docet modo dictus *Thomas* in ejusdem Quæst. Conclusionè ad Art. III. *Opus hominis justum ut ab inhabitantis spiritus sancti cujus infinita est dignitas, gratia procedit, vitæ æternæ meritum est ex condigno, non autem de condigno meretur ut a libero ejus arbitrio procedit, propter maximam inæqualitatem; licet congruum sit ut homini secundum suam virtutem operanti, DEus secundum virtutis suæ excellentiam recompenset. (dd)* Patres Tridentini dicunt; *Si quis per Jesu Christi Domini nostri gratiam, quæ in baptisinate confertur, reatum originalis peccati*

peccati remitti negat, aut etiam asserit non tolli totum id quod veram & propriam rationem peccati habet, sed illud dicit radi aut non imputari anathema sit. Hanc porro ajuur, concupiscentiam quam aliquando Apostolus peccatum adpellat, Sancta Synodus declarat ecclesiam Catholicam nunquam intellexisse peccatum adpellari &c. Impia audacia! id peccatum adpellare nolite, quod Apostolus per *Desovvusia* ita adpellat. confr. *Hieron. Kromayeri Scrutin. Relig. Disp. XII. Part. I. Tb. 19.* Hoc loco autem reticendum non est, satis non convenisse inter ipsos Pontificios in hocce Articulo, quod & in aliis factum saepe novimus. *Augustinus* quum teste *Walcbio* ante illum nemo definitionem peccati originalis tradidisset, eam per concupiscentiam explicuit, quod deinceps aliis quoque fuit receptum, donec *Sec. XI. Anselmus* per meram privationem iustitiæ debita, id describeret. Successu temporis disputari est coeptum utra harum definitionum *Augustiniane* an vero *Anselmi* praferenda esset, quibusdam hanc, aliis vero illam anteponendam judicantibus, nonnullis quoque utramque adprobantibus. Hinc non mirum est, quod deinceps etiam in varias opiniones & sectas circa hanc doctrinam abierint Papistæ. Imo *Pighius*, verba sunt *Danielis Chamieri, Epit. Panstratiæ Cathol. Tom III. Lib. I. Cap. II. §. VIII. quid sit peccatum originis, & in quo consistat, ecclesiastica definitione certum non esse asserit. Hinc varias fuisse & esse sententias. Andradius etiam docet ipsum Concil. Tridentinum cum definiret peccatum originis vere esse peccatum unicuique proprium, illius propriam rationem consulto silentio involvisse, & ita liberum cuique relictum opinari, modo vera peccandi ratio integra conservetur.* (æ) Dissipatas, has errorum nubes levi negotio videntur, quotquot iis sese occurrere sunt passi, si attendissent modo, ad emphasisu verborum *Mosis Gen VI. 5.* וְכָל הַיּוֹרֵד לְבוֹ רָקָרָע כָּל הַיּוֹרֵד quæ non incongrue per terminum abstractum: tantummodo malum, sive malitia, reddi possunt, confr. *Gen VIII. 21.* Quid? quod observante *Matthia Flacio Jlyrico, Christus Job. VIII. 44.* Satanæ carne & adpetitu sensitivo carenti, cupiditates & concupiscentiis, adseribat iniquens: ἡμῶν ἐν πατρὶς τῆς διουβόλης ἐστὶ καὶ τὰς ἐπιθυμίας

τὴν πατέρα ὁμῶν θελήσει ποιεῖν, *const.* ejus *Clavis S. S. p. I. Tit.*
concupiscere.

§. VIII.

Quemadmodum denique ex adlatis satis patet, quæ sit ratio doctrinæ de *statu purorum* naturalium; ita ad percipiendam ejus falsitatem longo opus non est ratiocinio. Licet enim dicta S. S. quæ imaginem divinam homini cum *crearetur adjunctam & inditam, nec post creationem demum ei additam fuisse*, directe & expresse evincerent, non suppetant; ratiocinando tamen veritas illa satis intelligi potest ac demonstrari. Non poterat ex manu DEi prodire creatura rationalis, quæ Creatorem super omnia amandum Mat. XXII. 37. non amaret. Creaturæ notio summa beneficia infert, idea autem creaturæ rationalis facultatem beneficia agnoscendi includit. Per se itaque, ubi non adfuerit obstaculum, adhæret creaturæ rationali, ut sit DEi solide gnara, ejusdemque sine furo amans, in quibus sapientia se exferit & sanctitas, ad justitiam originalem requiri solita, quoties doctrina de imagine DEi explicanda fuerit. Supernaturalia quoque dona potissimum DEo ut Redemptori, non ut Creatori accepta sunt ferenda, atque propter lapsum ex ineffabili misericordia concessa, Rom. VIII. 3. haud secus ac miracula propter infideles. I. Cor. XIV. 22. Hinc gratia DEi etiam vocans, convertens, justificans, &c. peccatum supponit, id quod de imagine DEi statuere absurdum foret. Ergo absurdum quoque est, hanc supernaturalem, aut post creationem superadditam dicere. Admisso igitur statu purorum naturalium, hominem perfectionibus, quibus potuisset, ab initio non fuisse ornatum; immo totius universi Sanctissimus Conditor causa mali, quod vel mente concipere nefandissima est impietas, statuetur.

retar. Et si vel de possibilitate modo purorum naturalium, quaratur, idem obvenire absurdum facile adparebit. Illa ignorantia, ac rebellio hominis naturæ inhærens, & quæ præterea finguntur, ei jam tum condito indita fuisse, cuinam nisi ipsius naturæ Auctori esset adscribenda? (ff) Hoc per se satis est planum & a Theologis maximi nominis perspicue ostensum, dilutis simul argumentis, quibus opinionem suam confirmare student contra sentientes. (gg) Ad commentorum igitur istorum struem destruendam plura hic adferre supervacaneum; tantorum vero virorum tam exactis laboribus quidpiam addere velle, animi non prudentis sed levis quidem esset indicium. Minime itaque licet nos fugiat, applicari ad brevem hanc disquisitionem nostram posse verba R. Mosi B. Majemoni, dicentis: רבוים אלו שאמרנו כענין זה כמו שופה מן הים הם מטה שצריך (bb): יסור הקרוש ברוך pedem tamen tuto hic jam figimus, subinde cum Judæis precantes: וסור הקרוש ברוך (ii) הוא היצר הרע טאתנו atque cum Sancto DAVIDE ingemiscetes: זכר רחמך יהוה וחסדיך כי מעולם הטה: אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיוץ תמונתך: (kk).

(ff) Præclare hanc in rem dicit Casparus Erasmus Brochmand: Quis enim adeo stupidus est, ut non facile intelligat rebellionem illam carnis & spiritus quam in primo homine adhuc integro fingunt Pontificii, non posse ulla ratione consistere cum primigenia hominis perfectione, integritate & sanctitate? Qua namque queso veri similitudine diceretur valde bonus, ad imaginem DEi conditus, plene & perfecte justus, atque sanctus, in quo caro spiritui, adpetitus rationi adversabatur. Scriptura certe concupiscentiam illam carnis quam Pontificii primo homini adhuc integro natu-

valem fuisse volunt inter peccata diserte numerat. Audi Johannem I. Epist. II. 16. &c. Vid ejus System. Univ. Theolog. Art. IX. Cap. II. Quæst. III.

Plurima alia, quæ ex hypothesi *purorum naturalium* profuunt consecratoria, & incommoda, veritati cœlesti repugnancia brevitate studio jam præterimus. Nominasse saltem sufficiat *Gnosticisimum* & *Quietisimum* falsorum spiritualium, qui per distinctionem inter hominem *externum* & *internum*, inde deductam corroboratur; errorem, quo *Christum Redemptorem nostrum, naturam nostram corruptam* & *concupiscentias inde manantes assumpsisse* statuitur, ut exemplo suo *viam victoriæ de iis reportande ostenderet*; tamque, quæ doctrinæ de *perfectiōne Christiana*, per spurijs istos conceptus inseritur *corruptionem*; De qua confr. omnino *Disputat. inaug. Doct. beat. mem. Andreae Bergii, de perfectiōne Christiana*, quæ ante triginta & aliquot ab hinc annos in lucem edita, *Musas Auraias* exhilaravit,

(gg) Præter *Gerhardum* & modo laudatum *Brochmand*, ut alios jam taceam, acute ut solet, atque distincte hanc explanavit controversiam *Celeberrimus* nostri ævi *Theologus Joannes Ernestus Schubert*, in suis *Vernunftige und Christliche Gedanken von dem Ursprung und ersten vollkommenheit der menschen*. Docet vir hic Maxime Rev. exposita primum per distincta momenta quæstione, humanam naturam absque justitia originali non fuisse perfectione debita gavissim. Licet enim absque illa, *essentialiter* perfecta esse potuisset, quam primum anima rationali & corpore organico fuit præditus primus homo; *accidentali* tamen perfectione caruisset, quamdiu justitia originali fuit destitutus. Hac enim posita, ponitur habitualis pronitas & actualis convenientia cum fine, cui destinatae erant facultates animæ, quæ salva sua essentia Physica istiusmodi habitu carere potuissent, Deinde proclivitatem ad mala, quæ in homine post lapsum deprehenditur necessarium consequens naturæ humanæ in se neutiquam esse luculenter demonstrat, ex quibus imaginem DEi non supernaturale sed naturale primo homini integro, æquum fuisse sequitur, ac tandem argumenta *Bellarmini* solide refutat (hh) vid. Ejus *מרכבה מעשה* seu *opus currus* Cap. II. commat. 16. (ii). Confr. *Buxtorf. de abbreviat. Ebr. sub tit. יצה"ר* (kk). *Psalms. XXV. 6. XVII. 15.*